

JANUSZ DEGLER

Witkacy in the World (1963–2000)

The first translation of a text by Stanisław Igancy Witkiewicz (a fragment of the treatise "Introduction to the Theory of Pure Form in the Theatre" appeared in 1963 in the French magazine "Pour l'Art" and was authored by a slavist, Erik Veaux. Nearly at the same time a translation of the same treatise was published by an Italian monthly, "Sipario," whereas another fragment of it was included in the renowned anthology by Odette Aslan, "L'Art du theatre." The first book publication of Witkacy's dramas appeared in the Federal Republic of Germany in 1965 (it comprised *A Madman and a Nun* and *A Water Hen*, translated by Heinrich Kunstmann), and was followed the next year by the translation of the novel *Insatiability* which appeared together with a brochure *Der Fall Witkiewicz*, comprising several articles about Witkacy's works. Also here the first world premieres of his plays were held: The Town Theatre in Baden-Baden staged *In a Country Manor* directed by Tadeusz Kantor (the German title *Der Schrank*), and a day later a premiere of the *Mother* was held in Saarbruecken directed by Zbigniew Stok. Then further countries discovered Witkacy. The presentation of the world reception of his works is a topic for a big treatise. We must limit ourselves here to giving the most important facts.

Undoubtedly the United States is Witkacy's main reception centre. It is first of all the result of the persistent translating, scientific and promotional activity by Daniel Gerould, a professor at the City University of New York. He published three volumes of Witkacy's dramas and an anthology of his various texts, entitled *The Witkiewicz Reader*, organised several conferences devoted to the author of *The Shoemakers*, and in 1981 he published a comprehensive monograph entitled *Stanislaw Ignacy Witkiewicz as an Imaginative Writer* (in the same year it appeared in Poland published by PIW). Gerould's translations opened the road for Witkiewicz to the stages of many university theatres and various avant-garde troupes in the United States and in English-speaking countries. The first U.S. premiere was held on July 26, 1967 on the stage of the Main Theatre in San Francisco State College (staged

was *A Madman and a Nun* directed by Jan Kott). In the 1970s Witkacy was one of the most frequently staged authors in the U.S. university theatres (over 50 premieres).

The Lausanne-based L'Age d'Homme publishing house headed by Vladimir Dimitrijevic became a real "home" for Witkiewicz. It was here that in 1968–1976 a six-volume edition of all Witkacy's dramas was published, as were the translations of *Insatiability*, *Farewell to Autumn*, *New Forms in Painting*, *Drugs* and *Unwashed Soul*. The majority of these texts was translated by professor Alain van Crugten, the Belgian Slavist and author of the first monograph of dramatic works by Witkacy entitled *S.I. Witkiewicz, Aux sources d'un théâtre nouveau* (Lausanne 1971). In March 1976 Dimitrijevic began to publish *Cahiers Witkiewicz* – a periodical exclusively devoted to Witkacy's works (one hundred and five brochures appeared). In Swiss theatres several important performances were staged, including the first ever premiere of the *Metaphysics of a Two-headed calf* in the Geneva-based Theatr de Poche (30 Sept., 1970) which was a big success and was presented in Spain and Belgium.

In Italy *Farewell to Autumn* and *Insatiability* were published (this latter book was reissued in 1973 in a mass edition as a pocketbook) as were two book editions of Witkacy's dramas. In 1979–1980 a renowned director Giovanni Pampiglione published two volumes of Witkiewicz's plays in his own translation and successfully staged a few of his dramas (*The Shoemakers*, *Sepia*, *Beauties and Frights* and the play *Them*). On Italian professional stages a few dozen premieres were staged, including *The Mother*, *A Water Hen*, *In a Country Manor*, *Pragmatists*. In 1988 the Rome-based Bulzoni publishing house published a volume of theoretical writings about the theatre.

In France four dramas appeared in Gallimard's popular *Theatre du monde entier* series in separate volumes, translated by Jadwiga Kukulczanka and Francois Marieu (she translated *The Shoemakers* together with Jacques Lacarrievre). The premiere of *The Mother* in Paris (September 15, 1970), prepared by Madeleine Renaud and Jean-Louis Barrault, had far-reaching repercussions. The performance was directed by Claude Regy with a leading role played by one of the most outstanding French actresses – Madeleine Renaud. The premiere of the *Mother* at one of the most important Paris stages had a breakthrough significance for the reception of Witkacy. It blazed a trail for his plays, so far played on the rights of an experiment, to the stages of many renown professional theatres. In 1971 *The Mother* was staged by the "Maison de France" theatre in Rio de Janeiro (directed by Claude Regy) and at the Royal Theatre in Stockholm, directed by

JANUSZ DEGLER

Witkacy na świecie (1963–2000)

Pierwszy przekład tekstu Stanisława Ignacego Witkiewicza (fragment rozprawy *Wstęp do teorii Czystej Formy w teatrze*) ukazał się w roku 1963 na łamach francuskiego czasopisma „Pour l'Art” i był zasługą sławisty Erika Veaux. Prawie w tym samym czasie tłumaczenie tejże rozprawy opublikował włoski miesięcznik „Sipario”, a inny jej fragment znalazł się w znanej antologii Odette Aslan *L'Art du theatre*. Pierwsze wydanie książkowe dramatów ukazało się w roku 1965 w Republice Federalnej Niemiec (zawierało *Wariata i zakonnicę* oraz *Kurkę Wodną* w tłumaczeniu Heinricha Kunstmanna), a w następnym roku wyszedł tam przekład powieści *Nienasycenie* wraz z broszurą *Der Fall Witkiewicz*, zawierającą kilka artykułów o powieściopisarstwie Witkacego. Także tutaj odbyły się pierwsze światowe premiery jego sztuk: Teatr Miejski w Baden-Baden wystawił 7 marca 1966 *W małym dworku* w inscenizacji Tadeusza Kantora (grano pt. *Der Schrank*), a dzień później odbyła się premiera *Matki* w Saarbrücken w reżyserii Zbigniewa Stoka. Potem następne kraje odkrywały Witkiewicza. Omówienie światowej recepcji jego twórczości to już temat na dużą rozprawę. Tutaj z konieczności musimy ograniczyć się do podania najważniejszych faktów.

Bez wątpienia głównym ośrodkiem recepcji Witkacego są Stany Zjednoczone. Jest to przede wszystkim rezultat wytrwałej działalności translatorskiej, naukowej i popularyzatorskiej Daniela Geroulda, profesora City University of New York. Wydał on trzy wzorowo opracowane tomy dramatów Witkacego oraz antologię różnych jego tekstów pt. *The Witkiewicz Reader*, zorganizował kilka konferencji naukowych poświęconych autorowi *Szewców*, a w roku 1981 opublikował obszerną monografię pt. *Stanisław Ignacy Witkiewicz as an Imaginative Writer* (w tym samym roku ukazała się ona w Polsce nakładem PIW-u). Przekłady Geroulda otworzyły Witkacemu drogę na sceny licznych teatrów uniwersyteckich oraz różnych teatrzyków awangardowych w Stanach Zjednoczonych i w krajach anglosaskich. Pierwsza amerykańska premiera odbyła się 26 lipca 1967 na scenie Main Theatre w San Francisco State College (wystawiono *Wariata i zakonnicę* w reżyserii Jana Kotta). W latach siedemdziesiątych Witkacy był jednym z najczęściej granych autorów w amerykańskich teatrach uniwersyteckich (odbyło się ponad 50 premier).

Prawdziwym „domem” Witkiewicza stało się lozańskie wydawnictwo L'Age d'Homme kierowane przez Vladimira Dimitrijevicia. Tu w latach 1968–1976 ukazała się 6-tomowa edycja wszystkich utworów dramatycznych Witkacego, przekłady *Nienasycenia*, *Pożegnania jesieni*, 622 *upadków Bunga* oraz *Nowych form w malarstwie*, *Narkotyków* i *Niemytych dusz*. Większość tych tekstów przetłumaczył prof. Alain van Crugten, belgijski sławista, autor pierwszej monografii twórczości dramatycznej Witkacego pt. *S.I. Witkiewicz. Aux sources d'un théâtre nouveau* (Lau-

sanne 1971). W marcu 1976 Dimitrijević rozpoczął wydawanie „Cahiers Witkiewicz” – periodyku poświęconego wyłącznie twórczości Witkacego (ukazało się pięć zeszytów). W teatrach szwajcarskich odbyło się kilka ważnych przedstawień, m.in. pierwsza na świecie premiera *Metafizyki dwugłowego cielęcia* w genewskim Théâtre de Poche (30 IX 1970), która odniosła duży sukces i była prezentowana w Hiszpanii i Belgii.

We Włoszech wydano *Pożegnanie jesieni* i *Nienasycenie* (tę drugą powieść wznowiono w 1973 r. w masowym nakładzie jako *pocketbook*) oraz dwie książkowe edycje dramatów. W latach 1979–80 znany reżyser Giovanni Pampiglione ogłosił dwa tomy sztuk Witkiewicza we własnych przekładach i z powodzeniem wystawił kilka jego dramatów (*Szewców*, *Mątwę*, *Nadobnisie* i *koczkodany* oraz sztukę *Oni*). Na zawodowych scenach włoskich odbyło się kilkadziesiąt premier, m.in. *Matki*, *Kurki wodnej*, *W małym dworku*, *Pragmatystów*. W roku 1988 rzymskie wydawnictwo Bulzoni opublikowało tom pism teoretycznych o teatrze.

We Francji u Gallimarda w popularnej serii „Théâtre du monde entier” w odrębnych tomikach ukazały się cztery dramaty w tłumaczeniu Jadwigi Kukułczanki i François Marieu (przy pracy nad przekładem *Szewców* współpracował z nią Jacques Lacarrière). Głośnym echem odbiła się premiera *Matki* w Paryżu (15 XI 1970) przygotowana przez zespół Madeleine Renaud i Jean-Louis Barrault. Spektakl reżyserował Claude Regy, a tytułową rolę zagrała jedna z najwybitniejszych aktorek francuskich – Madeleine Renaud. Premiera *Matki* na jednej z ważniejszych scen paryskich miała dla światowej recepcji Witkacego znaczenie przełomowe. Jego sztukom, grany dotychczas raczej na prawach eksperymentu, przetrzała drogę na sceny wielu liczących się teatrów profesjonalnych. W roku 1971 *Matkę* wystawia teatr Maison de France w Rio de Janeiro (w reżyserii Claude Regy) i Teatr Królewski w Sztokholmie w inscenizacji wybitnego reżysera Alfa Sjöberga. W następnych latach pojawia się ta sztuka w Zurychu, Düsseldorfie (reż. Erwin Axer), stolicy Meksyku, w Segedynie i Monachium (reż. Jerzy Jarocki).

W wielu krajach ma Witkacy swoich zaprzysięgłych zwolenników, oddanych sprawie popularyzacji jego utworów, torujących mu drogę do wydawców, czytelników i teatrów. Gracia Kerényi, autorka książki o Białoszewskim

outstanding director Alf Sjöberg. A few years later the play was staged in Zurich, Duesseldorf (directed by Erwin Axer), the capital of Mexico, in Munich (directed by Jerzy Jarocki).

Witkacy has his ardent supporters, devoted to the cause of popularising his works, fighting a way for him to publishers, readers and theatres. Gracia Kerenyi, the author of a book about Białoszewski and an outstanding translator of Polish literature into Hungarian, published a volume comprising five dramas by Witkacy in 1973 (the censorship did not allow *The Shoemakers* to be included in it, its translation appeared ten years later in the *Szinaz* magazine). Maria Sten popularised Witkiewicz's dramas in Mexico, being a lecturer at a Mexico City university. The university published a volume, comprising *A Madman and a Nun*, *In a Country Manor* and *Mother*, and then a special brochure of a university-issued magazine *Cuadernos de Filosofía y Letras*, in which, in addition to a treatise about Witkiewicz, Maria Sten included translations of *A Shrew*, *A Mad Locomotive* and *The Mother*. The translation of this last play appeared in a Cuban anthology of the Polish drama in 1978 prepared by Maria Sten. In Spain published was *Insatiability* and *Farewell to Autumn*, and in separate volumes (in a well-known theatre series *Cuadernos prácticos*) the *Mother*, *Water Hen* and *New Liberation* together with *A Madman and a Nun*. Joseph M. de Sagarra translated *Sepia* and *Drugs* into the Catalan language. The publication of *Insatiability* and then of *Farewell to Autumn* in excellent translations of Karol Lesman became a literary event in Holland. He also published a volume containing the *Sonata of Beelzebub*, *Mother* and fragments of *Unwashed souls*. In 1985 a volume of Witkacy's plays was published in Zagreb, translated into Serbo-Croatian by Dalibor Blazina who also wrote a book about Witkiewicz's works published in Zagreb in 1993.

To commemorate the 100th anniversary of Witkacy's birthday, UNESCO proclaimed 1985 as Witkacy's Year. This contributed to eliminating the

reluctance towards his works in those countries where he was so far unwelcome or even forbidden. His dramas were published in Czechoslovakia, Bulgaria and the Soviet Union. The credit for the latter case goes first of all to Andrzej Bazilewski, who after the dissolution of the Soviet Union established his own publishing firm named *Wahazar* to publish works by Witkacy and other Polish authors. Last year it published a volume of seven dramas and soon a translation of *Drugs* will appear. Familiarity with Witkiewicz's work is on the continuous rise. His dramas were translated into Estonian by Hendrik Lindepuu. The works of the author of *The Shoemakers* have been for many years popularised in Sweden by Andrzej Nils Ugglä and director Dag Hedman. They published a volume of his plays, organised the Witkiewicz's Festival in Stockholm and Hedman staged *A Madman and a Nun*, *Pragmatists* and *The Sonata of Beelzebub*. International sessions devoted to Witkiewicz were organised in several cities (including Pisa, Brussels, Stockholm, Tokyo, St. Petersburg), combined with the presentation of his pictures and photographs and a review of theatre performances. Separate exhibitions of painting and photography were held in Florence (1965), Essen (1974), Rome (1979), Livorno (1980), Duesseldorf (1980), in the Paris-based Centre Georges Pompidou as part of the big "Presences Polonaises" exhibition (1983), in Berlin (1990), Munich and Halle (1997), New York and Chicago (1998).

• • •

So far Witkacy has been translated into 24 languages: Arabic, Bulgarian, Catalan, Czech, Danish, Dutch, English, Estonian, French, German, Greek, Hungarian, Italian, Japanese, Latvian, Norwegian, Portuguese, Romanian, Russian, Serbo-Croatian, Slovak, Slovenian, Spanish and Swedish. Translations of his dramas, novels and theoretical treatises appeared in 28 countries. In the same number of countries over 250 premieres of his plays were held.

i zasłużona tłumaczka naszej literatury na język węgierski, wydała w 1973 r. tom zawierający pięć dramatów Witkacego (cenzura nie zezwoliła na pomieszczenie w nim *Szewców*, których przekład ukazał się dopiero dziesięć lat później w czasopiśmie „Szinhasz”). W Meksyku popularyzuje dramaturgię Witkiewicza Maria Sten, wykładowca na stołecznym uniwersytecie. Jego nakładem wyszedł tomik zawierający *Wariata i zakonnicę*, *W małym dworku* i *Matkę*, a potem specjalny zeszyt uniwersyteckiego czasopisma „Cuadernos de Filosofia y Letras”, w którym Maria Sten zamieściła oprócz rozprawy o Witkacym tłumaczenia *Wścieklicy*, *Szalonej lokomotywy* i *Matki*. Przekład tej ostatniej sztuki ukazał się w 1978 r. w kubańskiej antologii dramatu polskiego opracowanej przez Marię Sten. W Hiszpanii wydano *Nienasycenie* i *Pożegnanie jesieni* oraz w osobnych tomikach (w znanej serii teatralnej „Cuadernos practicos”) *Matkę*, *Kurkę Wodną* i *Nowe Wyzwolenie* wraz z *Wariatem i zakonnicą*. Josep M. de Sagarra przetłumaczył na język kataloński *Mątwę* i *Narkotyki*. Wydarzeniem literackim stało się wydanie *Nienasycenia*, a potem *Pożegnania jesieni* w Holandii w znakomitych przekładach Karola Lesmana, który opublikował także tomik zawierający *Sonatę Belzebuba*, *Matkę* i fragmenty *Niemitych dusz*. W roku 1985 ukazał się w Zagrzebiu tom sztuk Witkacego przełożonych na język serbsko-chorwacki przez Dalibora Blažinę, który napisał również książkę o twórczości Witkiewicza pt. *Katastrofizam i dramska struktura* (Zagrzeb 1993).

Dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Witkacego UNESCO ogłosiło rok 1985 „Rokiem Witkacego”. Przyczyniło się to do przełamania oporów wobec jego twórczości w tych krajach, w których był dotąd niemiłe widziany lub nawet zakazany. Edycje dramatów wyszły w Czechosłowacji, Bułgarii i w Związku Radzieckim. W tym ostatnim przypadku była to przede wszystkim za-

śluga Andrzeja Bazilewskiego, który po rozpadzie Związku Radzieckiego założył własną firmę wydawniczą o nazwie Wahazar, aby móc publikować utwory Witkacego i innych polskich autorów. Rok temu ukazał się w niej tom siedmiu dramatów, a niebawem wyjdzie przekład *Narkotyków*. Krąg znajomości Witkiewicza stale się rozszerza. Na język estoński przetłumaczył jego dramaty Hendrik Lindepuu. W Szwecji od wielu lat popularyzują twórczość autora *Szewców* sławista Andrzej Nils Ugglä i reżyser Dag Hedman. Razem wydali tom jego sztuk, zorganizowali Festiwal Witkiewiczowski w Sztokholmie, a Hedman w teatrze w Uppsali wystawił *Wariata i zakonnicę*, *Pragmatystów* i *Sonatę Belzebuba*. W kilku miastach (m.in. w Pizie, Brukseli, Sztokholmie, Tokio, Petersburgu) zorganizowano międzynarodowe sesje poświęcone twórczości Witkiewicza połączone z prezentacją jego obrazów i fotografii oraz przeglądem przedstawień teatralnych. Odrębne wystawy malarstwa i fotografii odbyły się we Florencji (1965), Essen (1974), Rzymie (1979), Livorno (1980), Düsseldorfie (1980), w paryskim Centre Georges Pompidou w ramach wielkiej wystawy *Presences Polonaises* (1983), Berlinie (1999), Monachium i Halle (1997), Nowym Jorku i Chicago (1998).

*

Dotychczas przetłumaczono Witkacego na 24 języki: angielski, arabski, bułgarski, czeski, duński, estoński, francuski, grecki, hiszpański, holenderski, japoński, kataloński, łotewski, norweski, niemiecki, portugalski, rosyjski, rumuński, serbsko-chorwacki, słowacki, słoweński, szwedzki, węgierski i włoski. Przekłady dramatów, powieści i rozpraw teoretycznych oraz filozoficznych ukazały się w 28 krajach. W tyluż krajach odbyło się ponad 250 premier jego sztuk teatralnych.

Bibliografia

Austria

NIXEN UND HEXEN ODER DIE GRÜNE PILLE [Nadobnisie i koczkodany, czyli zielona pigulka]. Übers. Liliana Niesielska. Wien-München [1974], Tomas Sessler Verlag. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DER NARR UND DIE NONNE [Wariat i zakonnica]. Ins Deutsche übertragen von Gerda Hagenau. Wien-München [1979]. Thomas Sessler Verlag, s. 35. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

SCHUSTER [Szewcy]. Übers. Liliana Niesielska. Wien-München [1979], Thomas Sessler Verlag. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DAS NICHT ERKANNTES DRAMA [Dramat nierozpoznany]. Textgliederung und -bearbeitung von Tadeusz Minc. Aus dem Polnischen von Leon Kasajew. Wien-München 1981, Thomas Sessler Verlag, s. 53. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DIE BEELZEBUB – SONATE [Sonata Belzebuba]. Aus dem Polnischen von Leon Kasajew. Wien-München 1981, Thomas Sessler Verlag, s. 68. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DAS WASSERHUHN [Kurka wodna]. Aus dem Polnischen ins Deutsche übertragen von Gerda Hagenau. Wien-München [1981]. Thomas Sessler Verlag, s. 71. Maszynopis powielony dla potrzeb teatrów.

DIE SCHUSTER [Szewcy]. Ins Deutsche übertragen von Gerda Hagenau. Wien [1981], Proscenium Edition, s. 68. Maszynopis powielony dla potrzeb teatrów.

Bułgaria

ZA NOWIJA WID TEATRALNA PIESA (O nowym typie sztuki teatralnej; fragment Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze)

Beleżki i prewot ot polski Kalina Bachnewa-Canewa. „Narodna Kultura” (Sofia) 1986, nr 38, s. 7).

PRAGMATISTI (Pragmatyści)

Ot polski: Dimitrina Łau-Bykowska. „Gestus” (Sofia) 1990, nr 7–8, s. 86–106.

PIESI (Sztuki) METAFIZIKA NA DWUGŁAWOTO TELE (Metafizyka dwugłowego cielęcia), prewota Dimitrina Łau-Bykowska. WODNATA KOKOSZKA (Kurka Wodna), prewota Kalina Bachnewa. OKTOPOD, ILI HIRKANICZEN SWETOGLLED (Mątwą, czyli hyrkaniczny światopogląd), prewota Kalina Bachnewa. LUDIJAT I MONACHINJATA (Wariat i zakonnica), prewota Kalina Bachnewa. MAJKA (Matka), prewota Dimitrina Łau-Bykowska. SONATA NA WELZEWUL, ILI ISTINSKA SŁUCZKA W MORDOWAR (Sonata Belzebuba, czyli Prawdziwe zdarzenie w Mordowarze), prewota Kalina Bachnewa. OBUSZTARI (Szewcy), prewota Dimitrina Łau-Bykowska. WWEDENIE W TEORIJATA ZA CZISTATA FORMA W TEATRA, prewota Kalina Bachnewa.

Systawitel: Kalina Bachnewa. Sofija 1993, s. 491. Uniwersytecko Izdatielstwo „Sw. Kliment Ohridski”.

Czechosłowacja (dawna)

VODNÁ SLEPKA [Kurka wodna]

Przekład: Jozef Mrázik [przekład słowacki]. Bratislava 1967, Diliza, s. 57. Moderné drama, zv. 7.

VODNÍ SLÍPKA [Kurka wodna]

Přeložila Helena Stachová [przekład czeski]. Praha 1968. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

ŠILENA LOKOMOTIVA [Szalona lokomotywa]

Z polštiny přeložila Viola Fischerová. „Divadlo” 1967, listopad, s. 58–66.

HRY

Z polských originálů přeložili a poznámkami opatřili: Jaroslav Simonides, Helena Stachová, Erich Sojka. Předmluvu napsal Jarmil Pelikán. Praha 1985, Odeon, s. 303. Světová řetba, sv. 531.

Zawartość tomu: Blázniva lokomotiva [Szalona lokomotywa], Blázen a jeptiška [Wariat i zakonnica], Matka [Matka], Ševci [Szewcy].

Dania

DEN NY BEFRIELSE [Nowe Wyzwolenie]. OM DEN NY SLAGS DRAMA [O nowym typie sztuki teatralnej]. Przeł. Jess Ørnsbo. W antologii: *Europaeisk avantgarde teater 1896–1930*, [tom 3:] *Ungarn, Polen, Sovjetunionen*. [Red.] Kela Kvam, Odense 1978, s. 101–133.

Estonia

NÄIDENDID (Dramaty): PRAGMAATIKUD (Pragmatyści), VÄIKRSES HÄÄRBERIS (W małym dworku), KAU-NITARID JA VÄRDJAD EHK ROHELINE TABLETT (Nadobnisie i koczkodany, czyli Zielona pigulka), HULLUMELNE JA NUNN (Wariat i zakonnica), HULLUNUD VEDUR (Szalona lokomotywa), EMA (Matka), PELTSEBULI SONAAT (Sonata Belzebuba)

Pola Keelest tõlkinud Hendrik Lindepuu. Tallinn 1997, s. 288. Väljaandja Eesti Draamateater.

BUNGO 622 LANGEMIST EHK DEEMONLIK NAIN (Fragment 622 upadków Bunga, czyli Demonicznej kobiety)

Poola keelest tõlkinud Hendrik Lindepuu. „Vikerkaar” (Tallinn) 1998, nr 12, s. 41–51.

Francja

Witkiewicz [Fragment Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze]

Trad. inédite de Thérèse Dzieduszycka. W antologii: Odette Aslan. *L'Art du théâtre*, Paris 1963, Editions Seghers, s. 556–567. Traduction de Erik Veaux. „Pour l'Art” 1963, nr 89/90.

LA MÈRE [Matka]

Adaptée du polonais par Koukou Chanska et François Marié. Paris 1969, Gallimard, s. 73. Théâtre du Monde Entier.

LA POULE D'EAU [Kurka wodna]

Adaptée du polonais par Koukou Chanska et François Marié. Paris 1969, Gallimard, s. 81. Théâtre du Monde Entier.

LA MÉTAPHYSIQUE D'UN VEAU À DEUX TÊTES [Metafizyka dwugłowego cielęcia]

Adaptation française de Koukou Chanska et François Marié. Paris 1969, Gallimard, s. 70. Théâtre du Monde Entier.

LES CORDONNIERS [Szewcy]

Texte français de Koukou Chanska et Jacques Lacarrière. Paris 1969, Gallimard, s. 98. Théâtre du Monde Entier. Przedruk w: *En marge du théâtre surréaliste*, „Cahiers de la Compagnie Madel eine Renaud – Jean-Louis Barrault”, 70, 2 trimestre 1969, Paris, Gallimard.

INTRODUCTION À LA THÉORIE DE LA FORME PURE AU THÉÂTRE [Wstęp do teorii Czystej Formy w teatrze], PRÉCISIONS SUR LA QUESTION LA FORME PURE AU THÉÂTRE [Bliższe wyjaśnienia w kwestii Czystej Formy na scenie].

Traduction de Koukou Chanska et Jacques Lacarrière. „Cahier de la Compagnie Madeleine Renaud – Jean-Louis Barrault”, 73, 3 trimestre 1970, Paris, Gallimard, s. 3–69.

LA PIEUVRE [Mątwą]

Adaptation française de Koukou Chanska et François Marié. „Cahiers de Compagnie Madeleine Renaud – Jean-Louis Barrault”, 73, 3 trimestre 1970, Paris, Gallimard, s. 80–128.

INTERVIEW AVEC B. SCHULZ [Wywiad z Brunonem Schulzem]

W tomie: Bruno Schulz, *Les boutiques de cannelles. Nouvelles*. Przekład: Thérèse Douchy, Georges Sidre, Jerzy Lisowski. Paris 1974, Denoël.

INTRODUCTION À LA THÉORIE DE LA FORME PURE AU THÉÂTRE [Fragment Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze]

Traduction de Koukou Chanska et Jacques Lacarrière. W antologii: Monique Bonie, Martine de Rougemont, Jacques Scherer, *Esthétique théâtrale. Textes de Platon à Brecht*, Paris 1982, Editions SEDES, s. 265–267.

REGLEMENT DE LA FIRME DE PORTRAITS „S.I. WITKIEWICZ” [Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”]

Traduit par Antoine Baudin. W katalogu: *Presences Polonaises. Witkiewicz – Constructivisme – Les Contemporains*. L'art vivant autour du musée de Łódź. Paris 1983 (Centre Georges Pompidou 23 juin – 26 septembre 1983). Commissaires généraux: Dominique Bozo, Ryszard Stanisławski. Coordination du catalogue: Urszula Czartoryska, Nicole Ouvrard.

Grecja

METAFUSIKE ENOS DIKÉFALOU MOSHAVIOU [Metafizyka dwugłowego cielęcia]. Przeł. Koulas Antoniadis. Athena 1975, Dodone, s. 95.

Hiszpania

COMEDIA REPUGNANTE DE UNA MADRE [Matka]

Traducción y adaptación Juan Caño Arecha y Miguel Narros. Madrid 1973, Editorial Fundamentos, s. 79. Cuadernos practicos nr 9.

INSACIABILIDAD [Nienasylenie]

Version del polaco de: Meliton Bustamante Ortiz. Barcelona 1973, Barral Editores, s. 599.

LA GALLINA ACUATICA [Kurka wodna]

Traducción y adaptación: Juan Cano Arecha. Madrid 1975, Editorial Fundamentos, s. 101. Cuadernos practicos nr 18.

LA NUEVA LIBERACIÓN – EL LOCO Y LA MONJA [Nowe Wyzwolenie – Wariat i zakonnica]

Traducción Jorge Segovia y Violetta Beck. Madrid 1976, Editorial Fundamentos, s. 95. Cuadernos practicos nr 20.

CARTAS DESCONOCIDAS DE ST.I. WITKIEWICZ A SU MUJER JADWIGA [Listy St.I. Witkiewicza do żony Jadwigi]

Traducción de Elżbieta Bortkiewicz [w:] Anna Micińska, *Correspondencia*, „Quimera” (Barcelona) 1984, nr 39–40, s. 34–36.

REGLAMENTO DE LA FIRMA DE PETRATOS „S.I. WITKIEWICZ” [Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”]

Traducción de Elżbieta Bortkiewicz. „Quimera” (Barcelona) 1984, nr 39–40, s. 36–37.

LA MARE [Matka]

Traducció de Dorota Szmidt, Barcelona 1987, s. 115. Edicions Dels Quaderns Crema.

EL POP O LA VISIÓ HYRKANESA DEL MÓN [Mątwą, czyli hyrkaniczny światopogląd] – SOBRE LA FORMA PURA [O Czystej Formie]

Traducció i introducció de Josep M. de Sagarra. Barcelona 1992, s. 132. Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Biblioteca Teatral 79.

ED LOCO Y LA MONJA [Wariat i zakonnica]

Versión y dirección Jarosław Bielski. Madrid 1992, s. 72. Real Escuela Superior de Arte Dramático.

ADIÓS AL OTONO [Pożegnanie jesieni]

Traducido del polaco por Elżbieta Bortkiewicz y Jaun Carlos Vidal. Nota biográfica por Juan Carlos Vidal. Madrid 1993, s. 421. Anaya & Mario Muchnik.

NARCÓTICOS [Narkotyki]

Traducción de Josep M. Sagarra. Barcelona 1994, s. 212. CIRCE Ediciones.

Holandia

DE GEK EN DE NON [Wariat i zakonnica]

Vertaling: Paul Beers. „De Revisor” 1977, nr 1 (febr.), s. 49–56.

INLEIDING TOT DE THEORIE VAN PURE VORM IN THEATER [Fragment Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze]

Vertaling en beweking: Joanna Bilska en Dolf Verspoor. W: program teatralny do przedstawienia *Witkacy w teatrze* De Brakke Grond w Amsterdamie (5 III 1977).

VERSLAG VAN DE WERKING VAN PEYOTL OP S.I. WITKIEWICZ D.D. 20 VI (1928) [Sprawozdanie z działania peyotlu na St.I. Witkiewicza dn. 20 VI 2]

Vertaling: Karol Lesman. „Raster” (Amsterdam) 1988, nr 42, s. 15–26.

ONVERZADIGBAARHEID [Fragment Nienasylenia]

Vertaling: Karol Lesman. „Raster” (Amsterdam) 1988, nr 42, s. 34–50.

HET REGLEMENT VAN DE PORTRETTFIRMA

„S.I. WITKIEWICZ” [Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”]

Vertaling: Karol Lesman. „Tijdschrift voor Slavische Literatuur” 1989, nr 5, ss. 41–47.

DE DAPPERE PRINSESS [Odważna księżniczka] – KAKKERLAKKEN [Karaluchy]

Vertaling uit het Pools Karol Lesman. „het Cahier” / Breda 1991, nr 2, s. 9–29.

ONVERZADIGBAARHEID [Fragment Nienasycenia]

Vertaling: Karol Lesman. „Tijdschrift voor Slavische Literatuur” 1993, nr 14, s. 6–9.

ONVERZADIGBAARHEID [Nienasycenie]

Uit het Pools vertaald en van een nawoord voorzien door Karol Lesman. Amsterdam 1993, s. 574. Meulenhoff (II wydanie: Amsterdam 1996).

AFSCHEID VAN DE HERFST [Pożegnanie jesieni]

Uit het Pools vertaald en van een nawoord voorzien door Karol Lesman. Amsterdam 1996, s. 376. Meulenhoff.

DE BEËLZEBUBSONATE EN ANDERE TEKSTEN (Sonata Bełzebuba i inne teksty): DE MOEDER (Matka), DE BEËLZEBUBSONATE (Sonata Bełzebuba), DE GLIMLACH VAN DE ONEBENUL (fragment Niemytych dusz).

Vertaald uit het Pools en van een nawoord voorzien door Karol Lesman. Leiden 1997, s. 166. Plantage.

Japonia

KYOJIN TO NISO (Wariat i zakonnica)

Przekład: Yukio Kudo, „Shingeki” (Tokyo) 1977, nr 12.

YUREI NO IE (W małym dworku)

Przekład: Takanasi Yasunari. „Hermes” (Tokyo) 1985, nr 4, s. 102–119.

(O Czystej Formie) – (O nowym typie sztuki teatralnej) – (Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”) – (Sprawozdanie z działania peyotlu na St.I. Witkiewicza dn. 20 VI) – (Listy do Bronisława Malinowskiego)

Przekład: Yūjiro Nakamura. W tomie: Witkiewicz no sekai. [Redakcja:] Yūjiro Nakamura. Tokyo 1985. Parco Co., Ltd.

(Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”)

Przekład: Tokimasa Sekiguchi. W: Witkacy-in-the-box. Theater X Opening Special Program, Tokyo 1992, s. 49.

Jugosławia (dawna)

LUDAK I OPATICA (Wariat i zakonnica)

Preweo: Petar Vujičić. W antologii: Avangardna drama. Priredio: Slobodan Selenić. Beograd 1964, s. 147–174. Srpska Knjižerna Zadruga.

TEATAR ČISTE FORME (Fragment Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze)

Prev. s francuskog: Ana Gusić. W tomie: Tomislav Sabljak, Teatar XX stoljeća. Split–Zagreb 1971, s. 77–81. Matica hrvatska. Tisak „Sobodna Dalmacija”.

SEKOE ZLO MOŽE DA BUDE I POLOŠO (Wariat i zakonnica)

Prev. Milan Trajkov. „Kulturen život” 1972, XVII, 3, s. 25–31. (Przekład na jęz. słoweński).

NEZASIČENOST Z OBLIKO (Analogia z malarstwem; fragment Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze).

Prevedel: Igor Lampret. W tomie: Med Artaudom in Brechtom. Izbral in uredil Andrej Inkret. Opemil Štefan Potočnik. Ljubljana 1972, s. 60–66. Tisak „Jože Moškroič”. Knjižnica Mestega gledališča ljubljanskega 59. (Przekład na jęz. słoweński).

IZBOR IZ DJELA: ŽOHARI (Karaluchy), LUDAK I OPATICA (Wariat i zakonnica), U MALOJ KURIJI (W małym dworku), VODENA KOKA (Kurka wodna), POLUDJJE-LA LOKOMOTIVA (Szalona lokomotywa), ŠUSTRI (Szewcy), UVOD U TEORIJU ČISTE FORME U KAZALIŠTU (Wstęp do teorii Czystej Formy w teatrze)

Izbor i prijevod Dalibor Blažina. Zagreb 1985, s. 222. Cerkade, Biblioteka „Prolog” (velika edicija, knjiga 10).

JUVENILIJE (Juwenilia): KNEGINJICA MAGDALENA ILI NASTRLJIVI KNEZ (Księżniczka Magdalena, czyli Natrętny książę) – ŽOHARI (Karaluchy)

Preveo z polskog i uvodnu bilješku napisao: Dalibor Blažina. „Quorum” (Zagreb) 1987, nr 1–2, s. 138–153.

NEGATIV SKICE (Negatyw szkicu)

Prijevod s polskoga: Dalibor Blažina. „15 dana” 1989, nr 8, s. 9–11.

Kuba

LA MADRE [Matka]

Traducción Maria Sten y Cristina Conde. W antologii: Teatro Polaco. Selección de Maria Sten. Prologo de Jan Pieśczechowicz. Ciudad de la Habana 1978, Editorial Arte y Literatura, t. I, s. 89–147.

Liban

ALTHARAROR ALŽADED [Nowe Wyzwolenie]

Przekład: Admir Koreje. „Fikr” (Bejrut) 1980, nr 39–40, s. 199–221.

Łotwa

MATE (Matka)

No polu valodas tulk.: Dace Gasina. „Tea tra Vestnesis” (Riga) 1989, nr 9–10, s. 18–27.

Meksyk

EL LOCO Y LA MONJA [Wariat i zakonnica]

Traducción Maria Sten. „La Cultura en México” (Suplemento de Siempre) 1971, nr 506, s. III–IX.

TRES OBRAS TEATRALES [Trzy sztuki teatralne]: LA MADRE [Matka]. LA PEQUENA MANSIÓN [W małym dworku], EL LOCO Y LA MONJA [Wariat i zakonnica]

Traducción: Maria Sten y Cristina Conde. México 1974, UNAM.

TRES OBRAS [Trzy sztuki]: LAS CUCARACHAS [Karaluchy], POBRE MUCHACHITO [Biedny chłopiec], LA COLECCION O LA TRAVRSURA DEL ELEFANTE [Mezażeria, czyli wybryk słonia]

La traducción del polaco es de Raúl Zermeno. „La Palabra y el Hombre” 1976, nr 20, s. 91–96, Universidad de Veracruz.

JUAN CARLOS MATEO RABIETA [Jan Maciej Karol Wścieklica] – LA LOCOMOTORA LOCA [Szalona lokomotywa]

Traducción: Maria Sten y Alfredo Michel. „Cuadernos de Filosofía y Letras” (México) 1985, nr 5: „Literatura Dramática y Teatro”, s. 39–98. Universidad Nacional Autónoma de México.

LA MADRE [Matka]

Traducción: Maria Sten y Cristina Conde. „Cuadernos de Filosofía y Letras” (México) 1985, nr 5: „Literatura Dramática y Teatro”, s. 99–142. Universidad Nacional Autónoma de México.

Niemiecka Republika Demokratyczna

STÜCKE (Sztuki): DAS NAMENLOSE WERK (*Bezimiennie dzieło*), GYUBAL WAHAZAR ODER AUF DEN PASSEHOXHEN DES UNSINNS (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZSENSU*), DER TINTENFISCH ODER DIE HYRKANISCHE WELTANSCHAUUNG (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*), DIE MUTTER (Matka), IN KLEINEN LANDHAUS (*W małym dworku*), DIE SCHUSTER (Szewcy)

Aus dem Polnischen übersetzt und mit einem Nachwort versehen von Henryk Bereska. Berlin 1982, s. 363. Verlag Volk und Welt.

ABSCHIED VOM HERBEST (*Pożegnanie jesieni*)

Aus dem Polnischen von Roswitha Matwin-Buschmann. Leipzig 1991, s. 468. Reclam-Verlag.

Norwegia

UR „INLEDNING TILL TEORI OM DEN RENA FORMEN PÅ TEATERN” [Fragmenty Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze]: OM EN NY TYP AV TEATERKONST [O nowym typie sztuki teatralnej], NAERMARE DEFINITION AV DEN RENA FORMENS TEATER [Bliższe określenie sztuki teatralnej w Czystej Formie], NAGRA ORD OM AKADESPELARENS ROLI I DEN RENA FORMENS TEATER [Parę słów o roli aktora w sztuce teatralnej w Czystej Formie]

Oversatt av Lars Kleberg. „Teatrets teori og teknikk” 1966, nr 3/4, s. 31–35.

Portugalia

A MAE [Matka]

Tradução de José Palla e Carmo. Lisboa 1972, s. 247. Prelo Editora (Repertório Para um Teatro Actual 9).

Republika Federalna Niemiec

DAS WASSERHUHN (*Kurka Wodna*) – NARR UND NONNE (*Wariat i zakonnica*)

Deutsch von Heinrich Kunstmann. Frankfurt am Main 1965, s. 111. Suhrkamp Verlag.

DIE MUTTER (Matka) – SAS WASSERHUHN (*Kurka Wodna*)

Deutsch von Mikołaj Dutsch. München–Wien–Basel 1966. Kurt Desch Verlag. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

ERWACHEN. Aus dem Roman *Unersättlichkeit* (Pierwszy rozdział *Nienasyconia*)

Übersetzung: Walter Tiel. „Monat” 1966, nr 216, s. 48–56.

UNERSÄTTLICHKEIT (*Nienasyconie*)

Aus dem Polnischen von Walter Tiel. Mit einem Nachwort von Witold Gombrowicz. München 1966, s. 596. R. Piper & Co. Verlag.

UNRSÄTTLICHKEIT. SOIRÉE BEI DER FÜRSTIN TICONDEROGA (Drugi rozdział *Nienasyconia*)

Deutsch von Karl Dedecius. W antologii: *Polnische Prosa des 20. Jahrhunderts*. Vorgestellt von Karl Dedecius. München 1966. Erster Teil, s. 212–231. Carl Hanser Verlag. Wydanie II: München 1970.

NEUE BEFREIUNG (*Nowe Wyzwolenie*)

Deutsch von Tadeusz Kantor und Horst Taubmann. Baden–Baden [1967], s. 43. Verlag Johannes Hertel. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DIE PRAGMATIKER (*Pragmatyści*)

Deutsch von Werner Grzyb und Horst Taubmann. Baden–Baden [1967], s. 54. Verlag Johannes Hertel. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DIE SCHUSTER (Szewcy)

Deutsch von Janusz von Pilecki. W antologii: *Modernes Polnisches Theater*. Herausgegeben und mit einem Nachwort von Andrzej Wirth. Neuwid–Berlin 1967, and 1, s. 7–87. Hermann Luchterhand Verlag.

JANULKA, TOCHTER DES FIZDEJKO (*Janulka, córka Fizdejki*)

Deutsch von Werner Grzyb und Horst Taubmann. Baden–Baden.

DER TINTENFISCH ODER DIE HYRKANISCHE WELTANSCHAUUNG (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*)

Deutsch von Tadeusz Kantor und Horst Taubmann. Baden–Baden [1968], s. 71. Verlag Johannes Hertel. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DIE DA! (*Oni*)

Deutsch von Peter Lachman. W tomie: *Spectaculum XI. Sechs moderne Theaterstücke: Adrien – Babel – Bond – Dorst – Muxler – Witkiewicz*. Frankfurt am Main 1968, s. 273–312. Suhrkamp Verlag.

IM KLEINEN HAUS (*W małym dworku*)

Deutsch von Werner Grzyb und Horst Taubmann. Baden–Baden [1971]. Verlag Johannes Hertel. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DIE MUTTER (Matka)

Deutsch von Irmtrud Zimmermann-Göllheim. Baden–Baden 1970. Verlag Johannes Hertel. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DAS NAMENLOSE WERK (*Bezimiennie dzieło*)

Deutsch von Christa Vogel. Berlin [1972]. Kiepenheuer Bühnenvertriebs GmbH. Druk powielony dla potrzeb teatrów.

DIE METAPHYSIK DES ZWEIKÖPFIGEN KALBES (*Metafizyka dwugłowego cielenia*)

Deutsch von Christa Vogel. Berlin [1972]. Kiepenheuer Bühnenvertriebs GmbH.

GYUBAL WAHAZAR ODER IM ENGPASS DES UNSINNS (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZSENSU*)

Deutsch von I. Boll. Frankfurt am Main 1974. Suhrkamp

Verlag. Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy) im Briefwechsel mit dem deutschen Philosophen Hans Cornelius

„Zeitschrift für slavische Philologie”, Heidelberg 1976, Band XXXIX, Heft 1. Teil I, s. 68–156. Carl Winter-Universitätsverlag. „Zeitschrift für slavische Philologie”, Heidelberg 1978, Band XL, Heft 1. Teil II, s. 150–213. Odnaleziony i opracowany przez Heinricha Kunstmanna zbiór ponad 100 listów Witkiewicza pisanych po niemiecku do Hansa Corneliusa w latach 1934–39.

VERRÜCKTE LOKOMOTIVE (*Szalona lokomotywa*)

Deutsch von Christa Vogel. Berlin 1985. Kiepenheuer Bühnenverbs GmbH.

VERRÜCKTE LOKOMOTIVE (*Szalona lokomotywa*), deutsch von Christa Vogel. EINFÜHRUNG IN DIE THEORIE DER REINEN FORM DES THEATERS (*Wstęp do teorii Czystej Formy w teatrze*), deutsch von Friedrich Gries. ABSCHIED VOM HERBST (fragment *Pożegnania jesieni*), deutsch von Hildburg Heider und Ryszard Zan. UNERSÄTTLIVHKEIT (Fragment *Nienasycenia*), deutsch von Walter Tiel. DER EINZIGE AUSWEG (Fragment *Jedynego wyjścia*), deutsch von Hildburg Heider und Ryszard Zan. SCHUSTER (*Szewcy*), deutsch von Janusz von Pilecki. UNGEWASCHENE SEELE (Fragment *Niemytych dusz*).

W tomie: Stanisław I. Witkiewicz, *Verrückte Lokomotive*. Ein Lesebuch mit Bildern des Autors. Herausgegeben von Andrzej Wirth. Frankfurt am Main 1985, s. 347. Suhrkamp Verlag. Polnische Bibliothek.

UNERSÄTTICHKEIT (*Nienasycenie*)

Mit einem Nachwort von Witold Gombrowicz. Aus dem Polnischen von Walter Tiel. München 1986, s. 596. R. Piper GmbH & Co. Serie Piper. Band 510.

ABSCHIED VOM HERBSTT (*Pożegnanie jesieni*)

Aus dem Polnischen von Walter Tiel. München – Zürich 1987, s. 443. R. Piper GmbH. & Co.

GESCHÄFTSORDNUNG DER PORTAITFIRMA „S.I. WITKIEWICZ” (*Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”*)

W katalogu: Stanisław Ignacy Witkiewicz 1885–1939. Berlin 1990. Studio I des Künstlerhauses Bethanien Berlin Städtisches Museum Flensburg (27 V 1990 – 1 VII 1990), s. 46–48.

Rosja

WODJANAJA KUROCZKA (*Kurka Wodna*)

Pieriewod A. Bazilewskiego. „Diapazon” 1993, nr 3–4.

TUMOR MOZGOWICZ (*Tumor Mózgowicz*) – PRAGMATYSTY (*Pragmatyści*)

Pieriewod W. Kylażynoj-Jarcewoj. „Sufler” 1994, nr 2–3.

BEZUMYJ LOKOMOTIW (*Szalona lokomotywa*)

Pieriewod z polskiego Andrieja Bazilewskiego. „Inostranaja Litieratura” (Moskwa) 1995, nr 11, s. 139–151.

IZ KNIGI „NARKOTIKI”: PRIEDISŁOWIE – PEJOTL (Fragmenty *Narkotyków: Przedmowa – Peyotl*)

Pieriewod z polskiego Andrieja Bazilewskiego. „Inostranaja Litieratura” (Moskwa) 1995, nr 11, s. 151–166.

AWTOPARODIJA „NIEGATYW ESKIZA” (*Autoparodia „Negatyw szkicu”*)

Pieriewod z polskiego Natalia Jakubowa. „Moskowski Nabljudatel” 1996, nr 3–4, s. 94–95.

JEDINSTWIENNYJ WYCHOD (Fragment *Jedynego wyjścia*)

Pieriewod J. Czajnikowa. „Apokrif” 1996, nr 1.

DJUBAL WAHAZAR I DRUGIJE NIEEWKLIDOWY DRAMY (*Gyubal Wahazar i inne dramaty nieeuklidesowe*): ONI (*Oni*), DJUBAL WAHAZAR, ILI HA PIERIEWAŁACH ABSURDA (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZSENSU*), WODJANAJA KUROCZKA (*Kurka Wodna*), KARAKATICA, ILI GIR – KANICZESKOJE MIROBOZ-ZRIENIE (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*), BEZUMNYJ LOKOMOTIW (*Szalona lokomotywa*), JANULKA, DOCZ FIZDEJKO (*Janulka, córka Fizdejki*), SAPOŻNIKI (*Szewcy*)

Sostawienie A. Bazilewskij, S. Isajew. Pieriewod z polskiego A. Bazilewskij, Moskwa 1999, s. 356. GITIS – WAHAZAR.

Rumunia

O CASA LA TARA (*W małym dworku*)

Przekład: Dragos Vranceanu, „Secolul 20”, 1975, nr 5–6.

AZ ÖRÜLT ÉS AZ APÁCA (*Wariat i zakonnica*) – AZ ANY (*Matka*)

Fordiyotta Kerényi Grácia. Bukarest 1983, s. 117. Kriterion Könyvkiadó (wydanie w języku węgierskim).

Słowenia

SLOVO OD JESENI (*Pożegnanie jesieni*)

Prevod in spremna beseda Niko Jež. Ljubljana 1994, s. 416. Cakarjeva založba. Zbirka XX. stoletje.

ČVLJARJI (*Szewcy*)

Prevedla Darja Dominkuš. W analogii: *Dramatikon I: Apollinaire – Witkiewicz – Vampilov – Fo – Shepard – Schwab*. Urednik Aleš Šyterger. Ljubljana 1999, s. 53–103. Študentska založba. Knjižna zbirka Beletina.

Stany Zjednoczone

THE MADMAN AND THE NUN (*Wariat i zakonnica*)

Translated by Daniel C. Gerould and C.S. Durer. „First Stage”. A Quarterly of New Drama 1965/66, vol. IV, nr 4 (Winter), s. 212–221. Purdue University, Indiana.

THE WATER HEN (*Kurka Wodna*)

Translated by Daniel Gerould and C.S. Durer. „First Stage”. A Quarterly of New Drama 1967, vol. VI, nr 2 (Summer), s. 86–102. Purdue University, Indiana.

THE CRAZY LOCOMOTIVE (*Szalona lokomotywa*)

Translated by Daniel C. Gerould and C.S. Durer. „First Stage” A Quarterly of New Drama 1967/68, vol. VI, nr 4 (Winter), s. 206–215.

THE MADMAN AND THE NUN AND OTHER PLAYS: THE MADMAN AND THE NUN (*Wariat i zakonnica*); THE WATER HEN (*Kurka Wodna*); THE CRAZY LOCOMOTIVE (*Szalona lokomotywa*); THE MOTHER (*Matka*); THEY (*Oni*); THE SHOEMAKERS (*Szewcy*). Appendix: ON A NEW TYPE OF PLAY (*O nowym typie sztuki teatralnej*).

Translated & edited by Daniel C. Gerould and C.S. Durer. With a foreword by Jan Kott. Seattle and London 1968.

s. 303. University of Washington Press.

INSATIABILITY. Two scenes from a novel (Dwa fragmenty *Nienasyenia*)

Translated by Louis Iribarne. „Delos: A Journal of Translation” 1968, s. 7–23.

THE WATER HEN (*Kurka wodna*)

Translated by Daniel C. Gerould and C.S. Durer. W tomie: *Avant-Garde Drama: Major Plays and Documents post World War I*. Edited and with an Introduction by Bernard F. Dukore and Daniel C. Gerould. Toronto–New York–London 1969, s. 1–50. Bantam Books.

THEORETICAL INTRODUCTION TO „TUMOR BRAINARD” (*Wstęp teoretyczny do „Tumora Mózgowicza”*); THE ANALOGY WITH PAINTING. From Introduction to the Theory of Pure Form in the Theatre (*Analogia z malarstwem*. Pierwsza część *Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze*)

Translated by Daniel C. Gerould and Eleanor Gerould. W tomie: *Avant-Garde Drama: Major Plays and Documents post World War I*. Edited and with an Introduction by Bernard F. Dukore and Daniel C. Gerould. Toronto–New York–London 1969, s. 483–493. Bantam Books.

THE CUTTLEFISH OR THE HYRCANIC WORLD-VIEW (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*)

Translated by Daniel and Eleanor Gerould. W: John Gasner, *Treasury of the Theatre*. Revised edited by Bernard F. Dukore. New York 1969, Volume II. Holt, Rinehart & Winston.

DEFLOWERFUCKED. From *Insatiability* (Piąty rozdział *Nienasyenia*)

Translated by Louis Iribarne. „Delos: A Journal of Translation” 1970, s. 100–122.

THE PRAGMATISTS (*Pragmatyści*)

Translated by Daniel C. Gerould. „Drama & Theatre” 1971, vol. 10, nr 1 (Fall), s. 37–45.

THE NEW DELIVERANCE (*Nowe Wyzwolenie*)

Translated by Daniel Gerould and Jadwiga Kosicka. „The Polish Review” 1973, vol. XVIII, nr 1/2, s. 94–111. The Polish Institute of Arts and Sciences in America.

GYUBAL WAHAZAR OR ALONG THE CLIFFS OF THE ABSURD (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZ-SENSU*)

Translated by Daniel and Eleanor Gerould. „Arts in Society” 1971, vol. VIII, nr 3 (Fall-Winter).

TROPICAL MADNESS. Four plays: THE PRAGMATISTS (*Pragmatyści*); GYUBAL WAHAZAR (*Gyubal Wahazar*); MR. PRICE OR TROPICAL MADNESS (*Mister Price, czyli Bzik tropikalny*); METAPHYSICS OF A TWO-HEADED CALF (*Metafizyka dwugłowego cielęcia*).

Translated by Daniel and Eleanor Gerould. Introduction: Martin Esslin. New York 1972, s. 259. Winter House Ltd., The Winter Repertory 7.

ON PURE FORM (*O Czystej Formie*)

Translated from Polish by Catherine S. Leach. W antologii: *Aesthetics in Twentieth-Century Poland*. Selected Essays. Edited by Jean G. Harrell and Alina Wierzbianańska. Lewisburg 1973, s. 41–65. Bucknell University Press.

THE ANONYMOUS WORK (*Bezimienne dzieło*)

Translated by Daniel and Eleanor Gerould. „Drama &

Theatre” 1974, vol. 12, nr 1 (Fall).

COCKROACHES (*Karaluchy*); COURAGEOUS PRINCESS (*Odważna księżniczka*); THE POOR BOY (*Biedny chłopiec*); MENAGERIE OR THE ELEPHANT’S ESCAPADES (*Menażeria, czyli Wybryk słonia*); COMEDIES OF FAMILY LIFE (*Komedie z życia rodzinnego*); PRINCESS MAGDALENA OR THE IMPORTUNATE PRINCE (*Księżniczka Magdalena, czyli Natrętny książę*)

Translated by Daniel C. Gerould and Jadwiga Kosicka. With a prefatory note by D. Gerould. „Yale/theatre” 1974, vol. 5, nr 3, s. 10–58.

ON A NEW TYPE OF PLAY (*O nowym typie sztuki teatralnej*)

Translated by Daniel C. Gerould and C.S. Durer. W antologii: Bernard F. Dukore, *Dramatic Theory and Criticism*. Greeks to Grotowski. New York 1974, s. 973–878. Holt, Rinehart and Winston Inc.

THE ANONYMOUS WORK (*Bezimienne dzieło*) – A FEW WORDS ABOUT THE ROLE OF THE ACTOR IN THE THEATRE OF PURE FORM (*Parę słów o roli aktora w sztuce teatralnej w Czystej Formie*)

Translated by Daniel Gerould. W antologii: *Twentieth-Century Polish Avant-Garde Drama*. Plays, Scenarios, Critical Documents. Edited, with an Introduction by Daniel Gerould. Translated by Daniel Gerould in collaboration with Eleanor Gerould. Ithaca and London 1977, s. 97–159. Cornell University Press.

INSATIABILITY (*Nienasyenie*)

Translated, with an Introduction and Commentary by Louis Iribarne. Urbana – Chicago – London 1977, s. 447. University of Illinois Press.

BEELZEBUB SONATA. Plays, Essays and Documents w: THE BEELZEBUB SONATA (*Sonata Bełzebuba*); TUMOR BRAINOWICZ (*Tumor Mózgowicz*); DAINY SHAPES AND HAIRY APES (*Nadobnie i kockodany*); ON BRUNO SCHULZ (Fragmenty Wywiadu z Brunonem Schulzem i artykułu *Twórczość literacka Brunona Schulza*); REPORT ABOUT THE EFFECT OF PEYOTE ON STANISLAW IGNACY WITKIEWICZ (*Sprawozdanie z działania peyotlu na Stanisława Ignacego Witkiewicza*); NEW FORMS IN PAINTING AND THE MISUNDERSTANDINGS ARISING THEREFROM (Fragmenty *Nowych form w malarstwie i wynikających stąd nieporozumień*); THE S.I. WITKIEWICZ PORTRAIT PAINTING FIRM (*Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”*); UNWASHED SOULS (Fragmenty *Niemytych dusz*).

Edited and translated by Daniel Gerould and Jadwiga Kosicka. New York 1980, s. 183. Performing Arts Journal Publications.

Witkacy. *An album of photos a bundle of letters* (Wybór listów do Bronisława Malinowskiego, Emila Breitera, Kazimierzy Żuławskiej, Jadwigi Unrug-Witkiewiczowej, Edmunda Wiercińskiego i Hansa Corneliusa)

Translated by Daniel Gerould and Jadwiga Kosicka. „Performing Arts Journal” 1983, vol. V”, nr 3, s. 59–75.

INSATIABILITY (*Nienasyenie*)

Translated from the Polish by Louis Iribarne. With an Introduction by Czesław Miłosz. London – Melbourne – New York 1985, s. 447. Encounter.

THE MADMAN AND THE NUN AND THE CRAZY LOCOMOTIVE: THE MADMAN AND THE NUN (*Wariat i zakonnica*); THE WATER HEN (*Kurka wodna*); THE CRAZY LOCOMOTIVE (*Szalona lokomotywa*)

Edited, translated and with an Introduction by Daniel Gerould and C.S. Durer. Foreword by Jan Kott. New York 1989, s. 109. Applause Theatre Book Publishers.

THE WITKIEWICZ READER: COCKROACHES (*Karaluchy*); COMEDIES OF FAMILY LIFE (*Komedie z życia rodzinnego*); ON DUALISM (*O dualizmie*); Letter to Malinowski (list do Malinowskiego); THE 622 DOWNFALLS OF BUNGO OR THE DEMONIC WOMAN (Fragment 622 upadków Bunga, czyli *Demonicznej kobiety*); Letters (Listy do Malinowskiego i rodziców z lat 1914–1918); NEW FORMS IN PAINTING AND THE MISUNDERSTANDINGS ARISING THEREFROM (Fragment *Nowych form w malarstwie i wynikających stąd nieporozumień*); THE NEW DELIVERANCE (*Nowe Wyzwolenie*); Letters to Malinowski (Listy do Malinowskiego z lat 1921–23); PURE FORM IN THE THEATER (*Odczyt o Czystej Formie w teatrze*); SECOND RESPONSE TO THE REVIEWERS OF „THE PRAGMATISTS” (*Druga odpowiedź recenzentom „Pragmatystów”*); JANULKA, DAUGHTER OF FIZDEJKO (*Janulka, córka Fizdejki*); FAREWELL TO AUTUMN (Fragment *Pożegnania jesieni*); Letters to Malinowski (Listy do Malinowskiego z lat 1927–1929); RULES OF THE S.I. WITKIEWICZ PORTRAIT-PAINTING FIRM (*Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”*); NARCOTICS: NICOTINE; ALCOHOL, COCAINE, PEYOTE, MORPHINE AND ETHER (*Narkotyki: Nikotyna, alkohol, kokaina, peyotl, morfina i inne*); RESPONSE AND REVELATION (*Odpowiedź i spowiedź*); METAPHYSICAL FEELINGS (*Uczucia metafizyczne*); RELATIONS OF RELIGION AND PHILOSOPHY (Fragment *O stosunku religii do filozofii*); THE ONLY WAY OUT (Fragment *Jedynego wyjścia*); INTERVIEW WITH BRUNO SCHULZ (*Wywiad z Brunonem Schulzem*); BRUNO SCHULZ'S LITERARY WORK (*Twórczość literacka Brunona Schulza*); UNWASHED SOULS (Fragment *Niemytych dusz*); Letters to Malinowski (Listy do Malinowskiego z lat 1935–1938); BALANCE SHEET ON FORMISM (*Bilans formizmu*).

Edited, translated and with an introduction by Daniel Gerould. Evanston, Illinois 1992, s. 359. Northwestern University Press.

THE MOTHER OTHER UNSAVORY PLAYS: THE MOTHER (*Matka*); THEY (*Oni*); THE SHOEMAKERS (*Szewcy*). Appendix I: ON A NEW TYPE OF PLAY (*O nowym typie sztuki teatralnej*)

Edited and translated by Daniel Gerould and C.S. Durer. Foreword by Jan Kott. New York – London 1993, s. 246. Applause.

INSATIABILITY (*Nienasycenie*)

Translated, in a newly revised version, by Louis Iribarne. Evanston, Illinois 1996, s. 534. Northwestern University Press. Hydra Books.

COUNTRY HOUSE (*W małym dworku*)

Translated und with an introduction by Daniel Gerould. Amsterdam 1997, s. 59. Harwood Academic Publishers.

Szwajcaria

THÉÂTRE COMPLET I: LA SONATE DE BELZEBUTH (*Sonata Belzebuba*), traduction d'Alain van Crugten. LA MÈRE (*Matka*), traduction d'Alain van Crugten. DANS LE PETIT MANOIR (*W małym dworku*), traduite du polonais par Erik Veaux. LA FOU ET LA NONNE (*Wariat i zakonnica*), traduit du polonais par Erik Veaux.

Lausanne 1969, s. 253. La Cité-Editeur; Editions l'Age d'Homme. Collection „Théâtre vivant – Oeuvres”. Wydanie II: Renens-Lausanne 1980. Mobiles – l'Age d'Homme, s. 253.

THÉÂTRE COMPLET II: LES CORDONNIERS (*Szewcy*), traduit du polonais par Erik Veaux. UNE LOCOMOTIVE FOLLE (*Szalona lokomotywa*), adaptation d'Alain van Crugten. JANULKA, FILLE DE FIZDEJKO (*Janulka, córka Fizdejki*), traduit du polonais par Ania Beczkowska. LA NOUVELLE DÉLIVRANCE (*Nowe Wyzwolenie*), traduit du polonais par Erik Veaux.

Lausanne 1970, s. 220. La Cité-Editeur; Editions l'Age d'Homme. Collection „Théâtre vivant – Oeuvres”.

THÉÂTRE COMPLET III: LES PRAGMATISTES (*Pragmatyści*), traduit du polonais par Alain van Crugten. GYUBAL VELLETTAR OU SUR LES SOMMETS DU NON-SENS (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZSENSU*), traduit du polonais par Alain van Crugten. LA PIEUVRE OU VISION DU MONDE (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*), traduite du polonais par Alain van Crugten. LA POULE D'EAU (*Kurka wodna*), traduite du polonais par Alain van Crugten.

Lausanne 1971, s. 223. La Cité-Editeur; Editions l'Age d'Homme. Collection „Théâtre vivant – Oeuvres”.

L'INASSOUVISSEMENT (*Nienasycenie*)

Traduction at avant-propos d'Alain van Crugten. Lausanne 1970, s. 524. Editions l'Age d'Homme. „Classiques Slaves”. Wydanie II: Lausanne 1978.

THÉÂTRE COMPLET IV: L'INDEPENDANCE DES TRIANGLES (*Niepodległość trójkątów*), traduite du polonais par Alain van Crugten. LES GRÂCES ET LES ÉPOUVANTAILS OU LA PILULE VERTE (*Niepodległość trójkątów, czyli Zielona pigulka*), traduite du polonais par Alain van Crugten. MISTER PRICE OU LA DINGUERIE TROPICALE (*Mister Price, czyli Bzik tropikalny*), texte français d'Erik Veaux. MÉTAPHYSIQUE DU VEAU BICÉPHALE (*Metafizyka dwugłowego cielęcia*), traduit du polonais par Erik Veaux.

Lausanne 1972, s. 238. La Cité-Editeur; Editions l'Age d'Homme. Collection „Théâtre vivant – Oeuvres”.

L'ADIEU AU L'AUTOMNE (*Pożegnania jesieni*)

Traduction d'Alain van Crugten. Lausanne 1972, s. 382. Editions l'Age d'Homme. „Classiques Slaves”.

THÉÂTRE COMPLET V: TUMEUR CERVYKAL (*Tumor Mózgowicz*); EUX (*Oni*); L'OEUVRE SANS NOM (*Bezimiennie dzieło*).

Traduction d'Alain van Crugten suivi de Alain van Crugten: *La catharsis par la parodie?* (Postface). Lausanne 1974, s. 196. La Cité-Editeur; Editions l'Age d'Homme. Collection „Théâtre vivant – Oeuvres”.

DU THÉÂTRE ARTISTIQUE (*O teatrze artystycznym*)

Traduit par Erik Veaux. „Cahier Witkiewicz”, Lausanne 1976, nr 1: *Witkiewicz et le théâtre*, s. 33–51. Editions l'Age d'Homme.

JUVENILIA: LES CANCRELATS (*Karaluchy*); COMEDIES DE LA VIE DE FAMILLE (*Komedia z życia rodzinnego*); LA MENAGERIE OU UNE INCARTADE D'ÉLÉPHANT (*Menażeria, czyli Wybryk słonia*); LA PRINCESSE MADELEINE OU LE PRINCE ENTÊTE (*Księżniczka Magdalena, czyli Natrętny książę*); LA PRINCESSE COURAGEUSE (*Odważna księżniczka*); LE PAUVRE GARÇON (*Biedny chłopiec*).

Traduction d'Alain van Crugten. „Cahier Witkiewicz”, Lausanne 1976, nr 1: *Witkiewicz et le théâtre*, s. 53–94. Editions l'Age d'Homme.

FRAGMENTS: [PIECE NON IDENTIFIÉ] (*Dramat nie-rozpoznany*); UNE NOUVELLE HOMEOPATHIE DU MAL (*Nowa homeopatja zła*); LE VAMPIRE EN FLACON OU LE PARFUM DU VOILE (*Wampir we flakonie, czyli Zapach welonu*).

Traduction d'Alain van Crugten. „Cahier Witkiewicz”, Lausanne 1976, nr 1: *Witkiewicz et le théâtre*, s. 95–135. Editions l'Age d'Homme.

AUTOPARODIES: LES REDEMPTOIRES (*Redemptoary*); MANIFESTE (*Manifest*); UNE IDYLLE DE SCHIZOPHRENE (*Romans schizofrenika*).

Traduction d'Alain van Crugten. „Cahier Witkiewicz”, Lausanne 1976, nr 1: *Witkiewicz et le théâtre*, s. 137–150. Editions l'Age d'Homme.

THÉÂTRE COMPLET VI: MATHIAS KORBOWA ET BELLATRIX (*Maciej Korbowa i Bellatrix*); JEAN MATHIEU CHARLES LENRAGEY (*Jan Maciej Karol Wścieklica*); L'ÉDUCATEUR TERRIBLE (*Straszliwy wychowawca*).

Traduction d'Alain van Crugten. Lausanne 1976, s. 184. La Citeu – l'Age d'Homme.

LES 622 CHUTES DE BUNGO (622 upadki Bunga)

Traduit du polonais par Lena Blyskowska et Alain van Crugten. Postface d'Alain van Crugten. Lausanne 1979 s. 342. L'Age d'Homme. Bibliothèque l'Age d'Homme).

LES FORMES NOUVELLES EN PEINTURE ET LES MALENTENDUS QUI EN DECOULENT (*Nowe formy w malarstwie i wynikające stąd nieporozumienia*).

Traduit par Antoine Baudin. Postface de Bożena Danek-Wojnowska. Lausanne 1979, s. 202. Editions l'Age d'Homme. Collection „Classiques Slaves”.

POŻEGNANIE JESIENI

Lausanne 1979, s. 473. L'Age d'Homme. Collection „Classiques Slaves”. Reprint pierwodruku powieści z 1927 roku.

Stanisław Witkiewicz, LETTRES AU SON FILS STANISŁAW IGNACY WITKIEWICZ

Traduit du polonais par Janka Kaempfer-Waniewicz. „Cahier Witkiewicz”, Lausanne 1981, nr 3: Correspondance, s. 255. L'Age d'Homme. Przekład 209 listów Stanisława Witkiewicza do syna ogłoszonych w tomie *Listy do syna* (Warszawa 1969). W Aneksie trzy listy Witkacego do ojca pisane z podróży do Australii.

REGLEMENT DE LA FIRME DE PORTRAITS „S.I. WITKIEWICZ” (*Regulamin Firmy Portretowej „S.I. Witkiewicz”*).

Traduction: A [Intoine] B [audin]. W: S.I. Witkiewicz. *Génie multiple de Pologne*. Mélange d'études de dessins, de peintures et de photographies assemblé et édité par Alain van Crugten au l'occasion du Festival Witkiewicz Bruxelles, novembre 1981. Lausanne 1981, s. 59–62. Editions l'Age d'Homme.

LES NARCOTIQUES suivi de LES ÂMES MAL LAVÉES (*Narkotyki i Niemyte dusze*)

Traduction et notes de Gérard Conio suivi de G. Conio, *Witkacy et la crise de la culture européenne*. Lausanne 1980, s. 381. L'Age d'Homme.

LE MONDE DES CONCEPTS PHILOSOPHIQUES: SON INTELLIGIBILITES ET SON ATTRAIT (*O zrozumialości i uroku świata pojęć filozoficznych*); L'IMPORTANCE DE LA PHILOSOPHIE POUR TOUS (*Znaczenie filozofii dla wszystkich*); L'ATTRAIT QU'EXERCE LE MONDE DES CONCEPTS PHILOSOPHIQUES (*O ważności filozofii dla wszystkich*); DE L'„ARIDITÉ” DES CONCEPTS PHILOSOPHIQUES (*O „suchości” pojęć filozofii*); DEUX TYPES DE PHILOSOPHE (*O dwóch typach filozofów*); LES SENTIMENTS MÉTAPHYSIQUES (*Uczucia metafizyczne*); QUELQUES MOTS AU SUJET DE L'INTUITION (*Kilka słów o intuicji*); DE L'INTUITION (*O intuicji*); DES RAPPORTS ENTRE LA RELIGION ET LA PHILOSOPHIE (*O stosunku religii do filozofii*); RAPPORT RECIPROQUE DE LA SCIENCE ET DE LA PHILOSOPHIE (*Stosunek wzajemny nauki i filozofii*).

Textes rassemblés par B [ohdan] Michalski. „Cahier Witkiewicz”. Les cahiers annuels consacrés au S. I. Witkiewicz sont dirigés par Alain van Crugten nr 5: *Witkiewicz et la philosophie*. Lausanne 1984, s. 108. L'Age d'Homme.

Szwecja

FEM DRAMER: PRAGMATIKERNA (*Pragmatyści*), översättning: Lennart Kanter, Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman. SUMPHÖNAN (*Kurka Wodna*), översättning: Catherine Berg, Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman. DÅAREN OCH NUNNAN (*Wariat i zakonnica*), översättning: Lennart Kanter, Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman. MODERN (*Matka*), översättning: Catherine Berg, Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman. BELSEBUBSONATEN (*Sonata Belzebuba*), översättning: Lennart Kanter, Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman.

Utgivna av Dag Hedman och Andrzej Nils Ugglä. Uppsala 1988, s. 225. Uppsala Slavic Papers University of Uppsala. Department of Slavic Languages 14.

DEN NYA BEFRIESEN (*Nowe Wyzwolenie*), till svenska av Lennart Kanter och Andrzej Nils Ugglä. PÅ DEN LILLA GÅRDEN (*W małym dworku*), till svenska av Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman

W tomie: *Två polska dramatiker. Stanisław Wyspiański. Stanisław Ignacy Witkiewicz*. Utgivna av Andrzej Nils Ugglä och Dag Hedman. Uppsala 1995, s. 121–180. Acta Sueco-Polonica. Bokserie nr 1.

Węgry

AZ ANYA [*Matka*]

Przekład: Kerényi Grácia. W antologii: *Tangó. Modern Lengyel drámák*. Budapest 1968. Európa Kiadó.

DRÁMÁK [Dramaty]: VÍUZITYÚK [Kurka Wodna]. HÓBÓRGÓ JÁNOS MÁTYÁS KÁROLY [Jan Maciej Karol Wścieklica]. AZ ÖRÜLT ES AZ APÁCA [Wariat i zakonnica], AZ ANYA [Matka]. EGY KIS UDVARHÁZBAN [W małym dworku].

Fordította: Kerényi Grácia. Az utószout Elbert János. Budapest 1973, Európa Könyvkiadó, s. 249.

VARGÁK (Szewcy)

Fordította: Kerényi Grácia. „Szinhasz” (Budapest) 1984, nr 3 (március), s. 3–23.

AZ ŐSZ BŰCSÚJA (Fragment *Pożegnania jesieni*)

Pálfalvi Lajos fordította. „Nappali ház” (Budapest) 1992, nr 4, s. 79–84.

ÚJ FORMÁK A FESTÉSZÉTBEN ÉS AZ EZZEL KAPCSOLATOS FÉLREÉRTÉSEK (Nowe formy w malarstwie i wynikające stąd nieporozumienia): FILOZÓFIAI BEVEZETÉS (Wstęp filozoficzny), Csordás Gábor fordította. A TISZTA MŰVESZETRŐL (O sztuce czystej), Körtvelyessy Klára fordította. A MŰVÉSZET HANYATLÁSA (Upadek sztuki), fordította: Pálfalvi Lajos.

„Nappali ház” (Budapest) 1992, nr 4, s. 86–99.

A „S.I. WITKIEWICZ” PUORTÉFESTŐ CÉG MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATA (Regulamin Firmy Portretowej „St.I. Witkiewicz”)

Reiman Judit fordította. „Nappali ház” (Budapest) 1992, nr 4, s. 101–102.

MOSDATLAN LELKEK (Fragment *Niemitych dusz*)

Balogh Magdolna fordította. „Nappali ház” (Budapest) 1992, nr 4, s. 103–104.

Wielka Brytania

A FEW WORDS ABOUT THE ROLE OF THE ACTOR IN THE THEATRE OF PURE FORM (Parę słów o roli aktora w sztuce teatralnej w Czystej Formie)

Translated by Daniel Gerould. „Theatre Quarterly”, London 1975, vol. V, nr 18, s. 66–68.

THE CUTTLEFISH OR THE HYRCANIAN WORLDVIEW (Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd)

Translated from the Polish by Daniel and Eleanor S. Gerould. „Gambit”. International Theatre Review, London 1979, vol. 9, nr 33–34, s. 147–172; przedruk w: *Twentieth Century Polish Theatre*. Edited by Bohdan Drozdowski. London–Dallas 1979, s. 147–172. John Calder – Riverrun.

Włochy

UN NUOVO TIPO DI DRAMMATURGIA (O nowym typie sztuki teatralnej)

[Przekład anonimowy]. „Sipario”, Roma 1963, nr 208/209, s. 54.

TEATRO: LA GALLINELLA ACQUATICA (Kurka Wodna), traduzione di Barbara Kozłowska e Lamberto Trezzini. IL PAZZO E LA MONACA (Wariat i zakonnica), traduzione di Irene Natanson e Lamberto Trezzini. LA SEPPIA OVVERO LA VISIONE HYRCANICA DEL MONDO (Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd).

A cura di Lamberto Trezzini. [Roma] 1969, s. 171. Tindalo.

TEATRO I: IL PAZZO E LA MONACA (Wariat i zakon-

nica); LA GALLINELLA ACQUATICA (Kurka wodna); I CALZOLAI (Szewcy).

Traduzione dal polacco di Riccardo Landau. Bari 1969, s. 240. De Donato Editore. „Rapporti”.

LA NUOVA LIBERAZIONE (Nowe Wyzwolenie) – I PRAGMATISTI (Pragmatyści).

[Przekłady anonimowe]. „Sipario”, Roma 1969, nr 281, s. 54–64.

ADDIO ALL' AUTUNNO (Pożegnanie jesieni)

Traduzione di Pierluigi Ruggieri. [Milano] 1969, s. 454. Arnoldo Mondadori Editore.

IN UNA CASA DI CAMPAGNA (W małym dworku)

Traduzione di Elena Barbaro e Lamberto Trezzini. „Il Dramma” Roma 1970, nr 10, s. 44–54.

COMMEDIA RIPUGNANTE DI UNA MADRE (Matka)

[Przekład anonimowy]. „Sipario” Roma 1970, nr 12, s. 44–56.

INSAZIABILITÀ (Nienasycenie)

A cura di Anton Maria Raffo. Hanno collaborato alla traduzione: Giovanna Brogi, Pietro Marchesani, Giovanni Pampiglione, Vera Petrelli, Barbara Wojciechowska. Bari 1970, s. 534. De Donato Editore. „Rapporti”.

SUL NUOVO TIPO DI ARTE TEATRALE (O nowym typie sztuki teatralnej).

Traduzione di Pietro Marchesani. „Teatro” 1970, nr 1, s. 83–88.

LE 622 CADUTE DI BUNGO (Fragment 622 upadków Bunga)

Traduzione di Remo Faccani. „Il caffè” 1970, nr 4–5–6, s. 15–21.

COMMEDIA RIPUGNANTE DI UNA MADRE (Matka)

Traduzione di Dacia Maraini. Note di regia di Mario Misiroli. Roma 1970, s. 68. Bulzoni.

SUL NUOVO TIPO DI ARTE TEATRALI (O nowym typie sztuki teatralnej).

[Przekład anonimowy]. „VII Rassegna Internazionale dei Teatri Stabili” (Firenze) 1971, nr 7, s. 100–103.

LA METAFISICA DI UN VITELLO A DUE TESTE (Metafizyka dwugłowego cielęcia)

Versione di Irene Natanson e Lamberto Trezzini. „Sipario” Roma 1972, nr 312, s. 67–80.

DEFORMARE LA VITA (Fragment *Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze*)

[Przekład anonimowy]. „Sipario” Roma 1972, nr 312, s. 64–66.

INSAZIABILITÀ (Nienasycenie)

Hanno collaborato alla traduzione: Giovanna Brogi, Pietro Marchesani, Giovanni Pampiglione, Vera Petrelli, Barbara Wojciechowska. Milano 1973, s. 521. I Garzanti. „I grandi libri” 32.

DEFORMARE LA VITA (Fragment *Wstępu do teorii Czystej Formy w teatrze*)

[Przekład anonimowy]. „IX Rassegna dei Teatri Stabili di Firenze”, Firenze 1973, s. 122–124.

TEATRO*: I PRAGMATISTI (Pragmatyści); LORO (Oni); LA PIOVRA OVVERO VISIONE IRCANICA DEL

MONDO (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*); LE BELLOCCE E I BERTUCCIONI OVVERO LA PILLOLA VERDE (*Nadobnisie i koczokodany, czyli Zielona pigułka*).

Saggio introduttivo e traduzioni a cura di Giovanni Pampiglione. Roma 1979, s. 190. Bulzoni Editore. Biblioteca Teatrale, 27.

TEATRO**: LA NUOVA LIBERAZIONE (*Nowe Wyzwolenie*); CICCINO CRAXIC OVVERO SUI VALICHI DEL NONSENSO (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZSENSU*); LA SONATA DI BELZEBÚ OVVERO COSA ACCADDE REALMENTE A GRUGNOVAR (*Sonata Bełzebuba, czyli Prawdziwe zdarzenie w Mordowarze*).

Saggio introduttivo e traduzioni a cura di Giovanni Pampiglione. Roma 1980, s. 231. Bulzoni Editore. Biblioteca Teatrale, 27.

REGOLAMENTO DELLA DITTA DI RITRATTI „S. I. Witkiewicz” (*Regulamin Firmy Portretowej „S. I. Witkiewicz”*)

Traduzione di Carla Pollastrelli. W: La Ditta dei Ritratti S. I. Witkiewicz. Catalogo e traduzioni a cura di: Carla Pollastrelli. Responsabile Artistico: Franco Foggi. Livorno 1980 s. 31–32. Karta editrice – Prato.

LA LOCOMOTIVA FOLLE (*Szalona lokomotywa*)

Traduzione di Giovanna Tomassucci. „Sipario” Roma 1985, nr 450–451, s. 124–130.

MISTER PRICE OVVERO UN CASO DI FOLLIA TROPICALE (*Mister Price, czyli Bzik tropikalny*)

Traduzione di Kristof Vernicky e Renzo Rosso. „Sipario” Roma 1985, nr 450–451, s. 110–123.

STORIA D'AMORE DI UNO SCHIZOFRENICO (*Romans schizofrenika*)

Traduzione di Giovanna Tomassucci. „Techné” 1986, nr 1, s. 65–67.

LA PIOVRA OVVERO LA VISIONE IRCANICA DEL MONDO (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*)

Traduzione di Giovanni Pampiglione. W: Teatro polacco del '900. Edizione italiana a cura di Giovanni Pampiglione. Roma 1987, s. 7–39. Edizioni e/o.

INTRODUZIONE ALLA TEORIA DELLA FORMA PURA NEL TEATRO E ALTRI SAGGI DI TEORIA CRITICA: INTRODUZIONE ALLA TEORIA DELLA FORMA PURA NEL TEATRO (*Wstęp do teorii Czystej Formy w teatrze*); SPIEGAZIONE PARTICOLAREGGIATA DEL PROBLEMA DELLA FORMA PURA SULLA SCENA (*Bliższe wyjaśnienia w kwestii Czystej Formy na scenie*); IL PROBLEMA DEL DEL LINGUAGGIO NELLE OPERE

TEATRALI IN FORMA PURA (*Kwestia języka w sztukach scenicznych w Czystej Formie*); SULLA FORMA PURA (*O Czystej Formie*); ABOZZO DI UN SISTEMA DI CONCETTI PER LA CRITICA TEATRALE FORMALE (*Szkic do systemu pojęć dla krytyki formalnej w teatrze*); CHIARIMENTI SUPPLEMENTARI SUL PROBLEMA DELLA RECITAZIONE IN FORMA PURA (*Dodatkowe wyjaśnienia w kwestii gry aktorów w sztuce w Czystej Formie*); SULLA RECITAZIONE ARTISTICA DELL' ATTORE (*O artystycznej grze aktora*); POLEMICA CON I CRITICI (*Polemika z krytykami. Część polemiczna*); SUL TEATRO ARTISTICO (*O artystycznym teatrze*).

A cura di Francesco Bigazzi, Anna Maria Kozarzewska e Pietro De Marco. Con una nota di Pietro De Marco: Witkiewicz: Forma, Teoria, Apocalissi. Roma 1988, s. 173. Bulzoni Editore. Biblioteca Teatrale 50.

ADDIO ALL' AUTUNNO (*Pożegnanie jesieni*)

Traduzione di Pierluigi Ruggieri. Postfazione di A. M. Raffo. Milano 1993, s. 471. Arnoldo Mondadori Editore. I Gabbiani.

Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

SAPOŻNIKI. DRAMY (*Szewcy. Dramaty*): DJUBAL WAHAZAR, ILI NA PIERIEWAŁACH ABSURDA (*Gyubal Wahazar, czyli Na przełęczach BEZSENSU*), pieriewod A. Bazilewskiego. KARAKATICA, ILI GIRKANICZIESKOJE MIROWOZZRIENJE (*Mątwą, czyli Hyrkaniczny światopogląd*), pieriewod A. Bazilewskiego. SAPOŻNIKI (*Szewcy*), pieriewod W. Burjakowa.

Priedislowie i sostawlenije A. Bazilewskiego. Moskwa 1989, s. 196. „Izwestija”. Biblioteca žurnala „Inostrannaja Litieratura”.

SAPOŻNIKI (*Szewcy*) – TARAKANY (*Karaluchy*) – POSLEDNEJE PRIEWRASZCZENIJE (Fragment *Nienasycenia*) – ROMAN SZIZOFRIENIKA (*Romans schizofrenika*) – CIEPNYJE PSY (Fragment *Niemitych dusz*)

Pieriewod A. Bazilewskiego. W: „Sapożniki”. *Nieperiodičeskij zawisimyj organ*, Moskwa 1990, s. 4–15. Program teatralny wydany w formie czasopisma z okazji premiery *Szewców* w Teatrze Studio „U Nikitshich Worot” (premiera: maj 1990).

KANDIDAT W PRIEZIDENTY (*Jan Maciej Karol Wścieklica*)

Pieriewod G. Mitina i Ł. Temina. „Sowremennaja dramaturgija” 1991, nr 3.